

Rustamova Shohida Rustamovna
Qarshi shaxar 25-DMTT da metodist

Annotatsiya: *ushbu maqolada bola mustaqil ravishda rivojlanadigan pedagogik tizim, bolaning tabiiy psixologik, ijtimoiy, jismoniy rivojlanishi g'oyalari va boshqalar to'g'risida yozilgan.*

Kalit so'zlar: *tizim, psixologiya, bolalar, pedagog, ta'lim, g'oya.*

Montessori usuli - bu didaktik jihatdan tayyorlangan muhitga tayangan holda, bola mustaqil ravishda rivojlanadigan pedagogik tizim. Montessori pedagogikasi bepul ta'lim, bolaning tabiiy psixologik, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishi g'oyalariga asoslanadi.

Montessori tizimining asosiy printsipli "Menga buni o'zim qilishimga yordam bering". Kattalar murabbiy sifatida emas, balki yordamchi sifatida ishlaydi. O'qituvchi-pedagogning vazifasi bolaning manfaatlarini aniqlash va unga o'z qiziqish sohasini o'rganish va o'rganish uchun qulay sharoitlarni ta'minlashdir.

Montessori birinchi navbatda erta rivojlanish usulidir. Eng keng tarqalgan guruhlar 3-6 yoshli bolalar uchun. Mashg'ulotlar zonalarga bo'lingan xonada o'tkaziladi: fan sohasi, amaliy hayotiy ko'nikmalar maydoni, til, matematika va sensorli sohalar. Bolaning o'zi hozirgi vaqtda uni qiziqtiradigan narsani tanlaydi. Mashg'ulotlar maksimal jalb qilingan holda o'tkaziladi, bolalar oson va zavq bilan o'rganadilar. Bilimni baholash yoki tengdoshlar bilan raqobat bo'lmaganidek, hamma uchun majburiy bo'lgan yagona dastur yo'q.

Asosiy tamoyillar

•Tanqid va taqiqlar taqiqlanadi. Bola o'rganishda xato qilishi mumkin. Har bir bolaga ko'nikmalarni egallash uchun har xil vaqt kerak;

•Muayyan xatti-harakatlar qoidalariga rioya qilishga ishonch hosil qiling. Masalan, ob'ektni (kitob, o'yinchoq va hokazo) olib, bola uni orqaga qaytarishi kerak;

•Bolalar faoliyat turlarini o'zlari tanlaydilar hozirgi vaqtda o'zlarini qiziqtirgan "zonasida" shug'ullanishadi ;

va

•O'yin xonasidagi barcha narsalar bolalar o'zlari yetib olishlari va olishlari uchun joylashtirilgan. Bundan tashqari, har bir element faqat bitta nusxada mavjud va agar

bolalar boshqacha fikrda bo'lmasa, uni birinchi bo'lib olgan bola u bilan o'ynaydi. Bolalarga mebelni ko'chirish va o'zlari uchun qulay joy tanlashga ruxsat beriladi, lekin boshqalarni bezovta qilmaslik uchun iloji boricha kamroq shovqin qilishga harakat qilish kerak;

- Aksariyat mashg'ulotlar nozik vosita ko'nikmalarini va his-tuyg'ularini (hid, teginish, ta'm, eshitish) rivojlantirishga qaratilgan, chunki Montessori bu aql, nutq, xotira va e'tiborni rivojlantirishga yordam beradi, deb hisoblaydi. Ba'zi Montessori bog'larida hatto chinni idishlar mavjud bo'lib, ular mo'rt narsalarga ishlov berish va ularning qiymatini tushunish qobiliyatini beradi;

- O'qituvchi ishining mohiyati ikkinchi darajali, uning vazifasi bolani qiziqtirish va uning fikrini yuklamasdan, uning rivojlanishiga yordam berishdir;

- O'yin xonasi maxsus tayyorlangan muhitni tashkil etuvchi zonalarga bo'linadi. Montessori texnologiyasiga ko'ra, kosmos juda muhim rol o'ynaydi. Xona yorug', keng bo'lishi va tinchlantiruvchi ranglarda bezatilgan bo'lishi kerak. Har bir zonada tegishli ko'nikmalarni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan materiallar mavjud. Hatto eng kichik bolalar uchun ham barcha ob'ektlar ko'z darajasida joylashgan bo'lib, ularni harakatga taklif qiladi.

- Montessori bog'laridagi guruhlar turli yoshdagilar. Kichik va kattaroq bolalar bir xil muhitda birga yashashadi, ular etakchilik fazilatlarini namoyon etish va g'amxo'rlik va o'zaro yordamni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Montessori tizimining ijobiy va salbiy tomonlari

Har qanday pedagogik usul singari, Montessori tizimi ham o'zining ijobiy va tomonlariga ega. Montessori tizimining afzalligi shundaki, bolalar majburlashsiz, va qiziqish bilan o'rganadilar, chunki har o'zi tanlagan faoliyat bilan shug'ullanadi. Tizim samarali ishlaydi: tadqiqotga ko'ra (Science jurnali, 2006), Milwaukee shahridagi (Viskonsin, AQSh) Montessori davlat maktabi o'quvchilari oddiy davlat maktablaridagi bolalarga nisbatan kognitiv, akademik, ijtimoiy va xulq-atvor qobiliyatlari bo'yicha yuqori ball ko'rsatdi.

Montessori bolalar bog'chalari va maktablari o'quvchilari boshqalarga hurmat bilan munosabatda bo'lishadi, muzokaralar olib borishni bilishadi, o'zlarini band qilishlari va yaxshi amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishlari mumkin.

Biroq, ko'plab ota-onalar uchun Montessori usulining kamchiliklari juda muhimdir. Avvalo, ijodiy qobiliyatlarni shakllantirish va jismoniy faollikni oshirishga yetarlicha e'tibor berilmayapti. Montessori tizimidagi asosiy narsa - bu aqlni rivojlantirish. Mustaqillikni tarbiyalash va o'qituvchini murabbiy va hokimiyat sifatida emas, balki kelajakda yordamchi sifatida qabul qilish oddiy maktabga o'tishda muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Rolli o'yinlarning etishmasligi tashvishli:

salbiy
asosiy
zavq
kim

Montessori bog'larida bolalar muzokara qilishni o'rganadilar, lekin birga o'ynashni emas, har kim o'zi ishlaydi. Shuningdek, ota-onalarning ba'zi tashvishlari baholar va majburiy dasturlarning etishmasligi bilan bog'liq.

Barcha kamchiliklarga qaramay, Montessori tizimi yillar davomida mashhurligini yo'qotmadi. Menimcha, texnikaning afzalliklari kamchiliklardan sezilarli darajada ustundir. O'rganish qobiliyati va mustaqil dunyoqarash - bu zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatga erishish mumkin bo'lmagan qobiliyatdir.

Umid qilamanki, bizning Montessori tizimiga ekskursiyamiz siz uchun foydali bo'ldi va farzandingiz uchun bolalar bog'chasini tanlashda qaror qabul qilishingizga yordam beradi!

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. https://interneturok.ru/blog/voprosy_psihologii/metodika-razvitiya-montessori
2. <https://externat.foxford.ru/polezno-znat/metodika-rannego-razvitiya-montessori>
3. <https://heritageschool.ru/blog/sistema-montessori/>